

Василь Шкляр: Наймогутніша зброя – мова. Саме тому окупант не зайняв північ Луганщини, де україномовні села

Василь Шкляр: Наймогутніша зброя – мова. Саме тому окупант не зайняв північ Луганщини, де україномовні села

Читати на руском

Додати як бажане Джерело в Google

Про те, чому Василь Шкляр легко «пережив» анексію Крим та про що буде його нова книга в розмові з «Главкомом».

Василь Шкляр – один з найвідоміших сучасних українських письменників. Кілька років тому його роман «Чорний Ворон», присвячений боротьбі холодноярських повстанців у 20-ті роки минулого століття, спричинив вибух на вітчизняному книжковому ринку. У 2011 році письменник став лауреатом Національної

премії України імені Тараса Шевченка, проте відмовився прийняти її на знак протесту проти політики тодішнього міністра освіти і науки Дмитра Табачника. Минулої осені у світ вийшов історичний роман Шкляра «Маруся», який теж став лідером продажів. А сьогодні письменник обтхав майже всю Україну вже з новою книгою «Чорне Сонце».

Нещодавно Шкляр увійшов до політради партії «Укроп», яку пов'язують з командою бізнесмена Ігоря Коломойського. Це вже не перший похід Шкляра у велику політику. У 2012 році він балотувався в мажоритарному окрузі на Галичині, посівши лише третє місце. Сьогодні ж письменник уникає запитань про свої політичні амбіції.

Про те, чому Василь Шкляр легко «пережив» анексію Крим та про що буде його нова книга в розмові з «Главкомом».

Пане Василю, з якими почуттями провели 2015 рік?

Мої почування мало чим відрізнялися від переживань більшості українців. Це був рік суцільного неспokoю через війну на Сході, рік безпросвітного очікування позитивних змін у державі, рік чергових розчарувань. Складається враження, що влада з холодним розрахунком знов і знов випробуває запас терпіння громадян. Можливо, лише війна з Росією є останньою перешкодою до нового громадянського вибуху.

Я проїхав із презентацією нової книжки «Чорне Сонце» багато міст – від Києва до Маріуполя, від Запоріжжя і Кіровограда до Львова і Івано-Франківська, від Тернополя до Одеси – і знов побачив вже знайому зневіру. Апофеозом розчарування стала «бура» зі склянкою води» на найвищому щаблі влади, де ми побачили кагал чужих людей з чужою мовою, чужим мисленням, з імпортною матюкнею.

Це ви про інцидент на Національній раді реформ?

Так. Взагалі-то ми знали, що наша еліта саме такою і є, але не знали, що вона цього нітрохи не соромиться. Після такого видовища цілком зрозумілими стають публічні удари в голову чивикидання з трибуни за матню як останній аргумент у доведєнні істини. Тут уже мови немає про якусь мораль, тим більше про кодекс честі. Головна дискусія зводиться до того, на скільки треба підвищити зарплату корупціонерам, аби вони перестали красти.

«Цю війну судилося виграти українцям»

А якщо говорити про позитиви?

Тоді дивомся в бік сучасного українського воїна, дивімося на волонтера, на тих людей, що тримають Україну в годину найтяжчих випробувань. Сьогодні по всіх наємних містах і селах точаться дискусії, які пам'ятники ставити на місці знесеного Леніна. Аби всім згодити, аби новий символ нікого не дратував. Тим часом герої «Чорного Сонця», білці полку «Азов», самотужки встановлюють у центрі Маріуполя монументальну скульптуру Святослава Хороброго. Створив цей пам'ятник батько мого головного героя із «Чорного Сонця», позивний Художник. Це той боець, який домігся, щоб у Маріупольському театрі російської драми ставили українські вистави. Коли його запитали, чому саме Святослав має стояти в Маріуполі на площі Свободи, він відповів, що цей князь не дослухався б не те що Мінських угод, а навіть нормандський формат йому був би смішним.

При цьому, місцева влада крутила носом, обурювалася, що все робиться поза її спиною. Але, я думаю, вони обурюються не тому, що пам'ятник поставили Святославу, а тому, що їм треба, щоб на спорудження монументу було виділено з бюджету, умовно кажучи, двадцять мільйонів, з яких можна вісімнадцять одкусити. Це я кажу не про маріупольців, а про загальну тенденцію.

Які світові та українські події ви б відзначили в році, що минає?

Це був рік особливого драматизму. Він показав, що наш світ є доволі крихким, і жодна країна у ньому не може почуватися у цілковитій безпеці. Вітчизняна війна з Росією загострила наш зір, і ми побачили багато такого, на що раніше не звертали уваги. Ми побачили фактично світову війну, хай, може, не повномасштабну, але в її гібридних виявах. І схоже, що цю війну судилося виграти українцям.

Серед світових подій я б ще відзначив паризьку трагедію, гідний «діалог» Туреччини з Росією і, звичайно, війну з ДІЛІ, яка теж має ознаки світової. Адже там збіглися інтереси багатьох держав.

Що вирізняти з українських подій? Горду поставу Надії Савченко під московським караулом. Кожне визволення українського воїна з полону є подією. Серед позитиву ще запізнитий процес декомунізації, насамперед, перейменування населених пунктів, вулиць. Серед культурних подій – це великі тури Україною наших культових гуртів Kozak system, «Тінь сонця», сестер Тельнюк. Жаль, що ялове українське телебачення не пропague цих митців, оскільки все, що стоїть вище за російську попсу, для нього «не формат».

фото: Станіслав Груздев, «Главком»

У минулому році всі кошти, виділені на культуру, мали йти на офіційні урочистості або пам'ятні дати, а решта – лише на ті заходи, які сприяють проведенню АТО. Так обіцяв міністр В'ячеслав Кириленко. Як вам такі ініціативи?

Якщо не помиляюся, це трішки фінансуватиметься українське кіно. Мені важко говорити про ініціативи Мінкульту, бо я не маю уявлення про його можливості. Знаю, що грошей там кіт наплакав, що у нас немає свого Вінстона Черчилля, котрий би запитав у розпорядників бюджету: «Хлопці, а за що ж ми воюємо?» Ще знаю, що міністерство закуповує книжки для бібліотек, у тому числі й мої. Щодо оцінок, то я ніколи не чув диференцій на адресу цієї інституції, навіть тоді, коли її очолював такий моральний авторитет, як Іван Дзюба. Очевидно, справа тут не лише в особистостях.

Чи відчуваєте ви, як письменник, підтримку держави?

Я належу до тих щасливих людей, котрі не потребують підтримки держави. Сам намагаюся підтримувати свою державу, як тільки можу. Державу – як політично-правовий чинник об'єднання нації, а не касту вищих чиновників, котрих ми наймаємо собі на службу.

Навіщо ж тоді творчим успішним людям політика?

На порі становлення нашої незалежності Україна не мала своїх професійних політиків. Ми мали авторитетну когорту дисидентів, які вистраждали національну ідею за колючим дротом. І тоді, щоб посилити національно-демократичне крило, до першого скликання парламенту пішло більше десятка письменників. Вони виконали свою місію, їхня позиція, авторитет, безперечно, відіграли неабияку роль у проголошенні незалежної держави. Пізніше, коли в українській політиці стали переважати не ідеї, а гроші, люди мистецтва там справді стали недоречними, іноді навіть смішними. Дехто ставав таким, як усі, інших це середовище відштовхувало навіть після обрання до парламенту, як це було з Ніною Матвієнко, Русланою чи Вакарчуком.

Чи мають сучасні митці вплив на політику і на політиків?

Цей вплив мінімальний. Та й навряд чи є країна, де мистецтво відчутно впливає на політику, у нього інші завдання. Навіть голосу творчих спілок ми не чуємо, бо вони існують за рахунок крихт із бюджету. Очевидно, серйозний митець – це все-таки самотній вовк, котрий має свій особистий шлях і свою особисту війну.

«Для мене Крим ніколи не був українським»

Українське мистецтво не доходило на Донбас та в Крим. Саме тому там стали можливий ті провокації, які спричинили катастрофу. Ви згодні з цим?

Так, звісно. Там, де нація не має власного культурного та інформаційного простору, утворюється сприятливе поле для загартника. Але головний тут фактор – це, звичайно, мова, український дух. У нас цей чинник якось замовчується через пропаганду «російськомовного патріотизму», і ніхто не наголошує на тому, що окупант не пішов на північну Луганщину. А не пішов він туди тому, що там україномовні села. І звідси висновок: наймогутніша зброя українців – це їхня мова. Мова – це щит, це той найвищий кордонний мур, якого в сучасному світі не зможе здолати жоден агресор.

Мені легше пережити втрату Криму, бо для мене він ніколи не був українським. Я вимірюю свою Вітчизну територією духу, власним простором. Можливо, Крим колись відійде від Росії, але український він не стане. Хотілося б, щоб він став Кримськотатарською Республікою, адже у цього народу іншої землі немає.

А як щодо Донбасу? Чи є для нього шлях в Україну? В одному з інтерв'ю ви заявляли, що Донбас для України – як валіза без ручки. Чи змінилися ваші погляди за останній два роки?

Щодо Донбасу, то ми повернемо в українське лоно ті території, де більшість людей віддають туту за Україною. А більше нам і не треба. Якщо прагнути більшого, то можна приєднати до себе і всю Росію. Вона на це погодиться, навіть погодиться перенести столицю до Києва. Тільки тоді від нас нічого не залишиться.

То як переконати чергову українську владу, що фінансування культури треба розглядати в площині національної безпеки країни?

Кого ви хочете переконувати? Тих, що на найвищому рівні проводять наради тією самою мовою і тим же матом, що й сепаратисти? Тих, що під час війни скалять зуби на «Вечірньому кварталі»? Чи той парламент, який на підтримку національної культури набирає до сімдесяти голосів? Далі шкода говорити.

Оксана Забужко в інтерв'ю «Главкому» зазначала, що українці тільки в розпал війни на Донбасі раптом «відкрили» для себе, що Донбас, виявляється, має багато поетів. Чи погоджується з думкою, що присутність луганських чи донецьких митців у всеукраїнському культурному процесі могла б «демонтувати» кордон між двома Українами?

Ні, у всеукраїнському літературному процесі були присутні письменники Донбасу. Василь Голобородько з Луганщини взагалі є поетом світового рівня. А Іван Світличний! Крім того, Донбас дав нам багато знакових націоналістів-мислителів. Це – письменник, засновник Української Гельсінської спілки Микола Руденко, це Олексія Тихий, Іван Дзюба, Анатолій Лупини... Але на Донбасі ми не гострили свою бритву на цих іменах, не перекопували співвітчизників, що патріотичні ідеї походять від них. Тимі людьми зайнялися наші вороги. І поки що домоглися свого.

«За Януковича голосували найбільше в тих кряях, де було найменше бібліотек»

Є думка, що мешканці Криму та східних регіонів не надто цікавляться літературою, тим паче, українською, і тим паче, сучасною. Ви неодноразово там бували. Кого на Донбасі найбільше читають із сучасних українських письменників?

Читацькі смаки мало чим відрізняються у різних куточках України. Але правда у тому, що, наприклад, галичани набагато більше читають, ніж кримчани чи донбасівці. Колись брати Капранови зробили, можна сказати, наукове відкриття. Вони дослідили, що під час президентських виборів за Януковича голосували найбільше в тих кряях, де було найменше бібліотек. Що менше бібліотек – то прямо пропорційно більше голосів за регіонала. А якщо я запитав в одного юного україномовного донеччанина: «Як ти таким виріс у тому зросійщеному місті?» На що він відповів: «Коли інші батьки приносили додому горілку, мій тато приносив мені книжки».

Якою ви бачите роль літературів у сьогоднішній ситуації в країні? Що вони можуть і мають робити?

Вони повинні робити те, що й роблять. Багато хто їде на Схід – чи то у військові частини, чи то на зустрічі з читачами. Серед наших воїнів багато інтелектуалів, шанувальників літератури, і для них такі зустрічі завжди бажані. Письменник Борис Гуменюк пішов добровольцем у батальйон ОУН і написав блискучу збірку поезій «Вірші з війни». Власне це і є головна роль письменника за всіх часів – добре писати.

Кого ви бачите письменником номер один сьогодні в Україні?

Колись Павло Тичина писав: «Товариство, яке мені діло, чи я перший поет, чи останній?» Література не спорт, тут змагальність зайва. Кожен письменник має свій власний простір, який не перетинається ні з чим іншим.

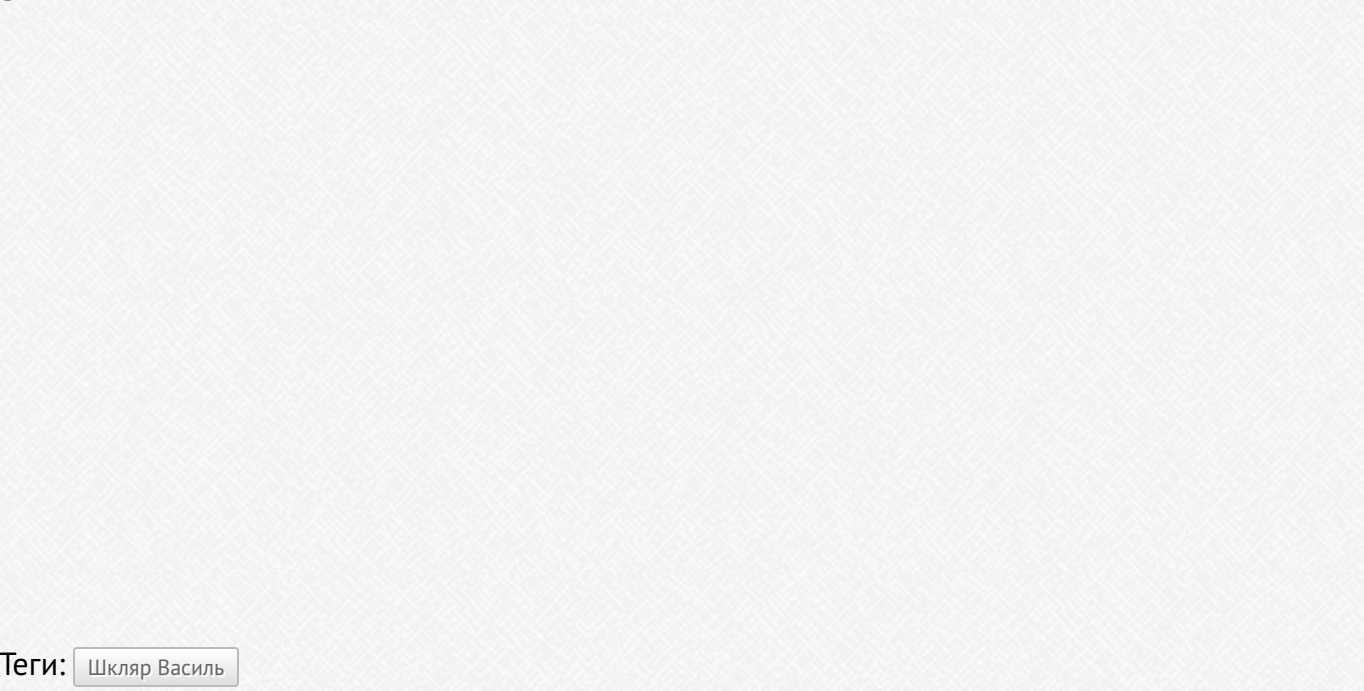
А кого ви читаете з української сучасної літератури?

Намагаюся стежити за всіма – від Тараса Прохаська з Івано-Франківська до Дмитра Білого з Донецька – і радію кожному успіху. Що більше у нас цікавих авторів, тим сильнішим працюємося і я. Адже письменника великою мірою формує середовище.

Над чим працюєте зараз? Чи буде в вашій наступній книзі Майдан чи війна?

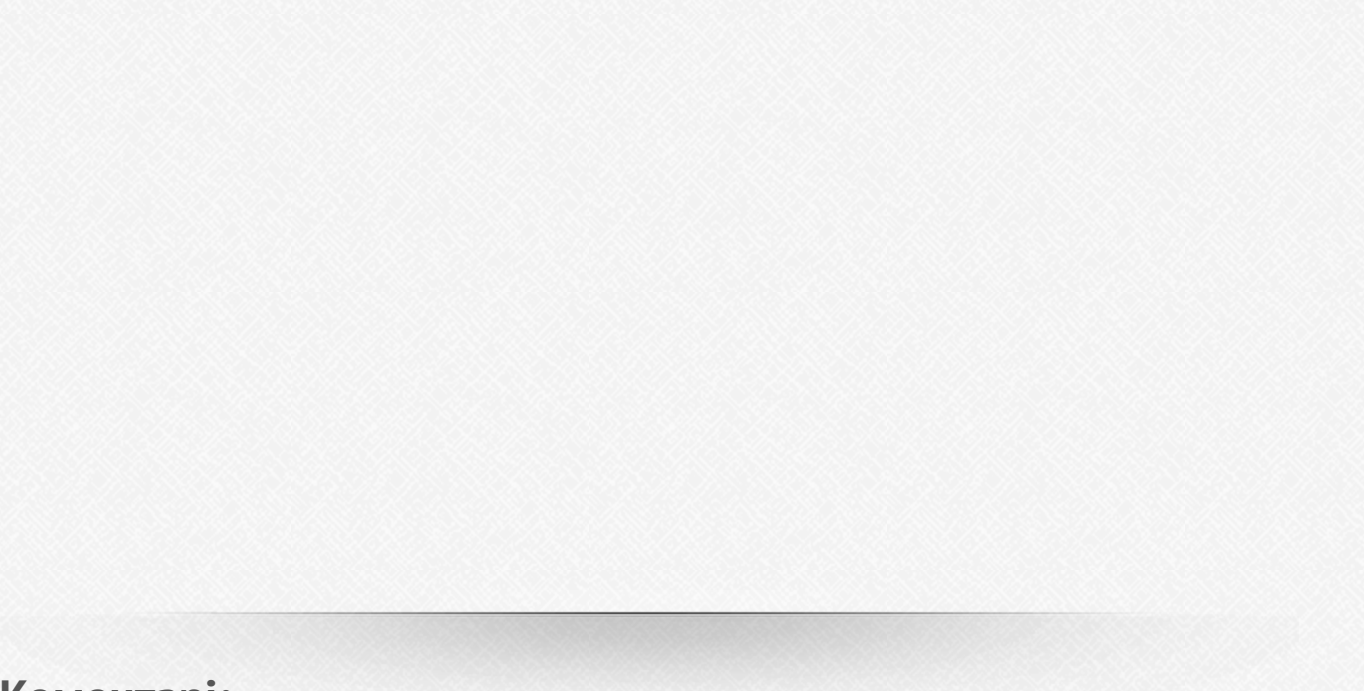
Війна буде. З тим самим ворогом, але трохи давніша. Це буде роман про Українську повстанську армію.

glavcom.ua

Юлія Більченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

06 січня 2016 г., 13:53 Переглядів: 2850 Коментарі: 0 Роздрукувати Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus